

12. Селезнева Н. Н., Иоллова А. Ф. Финансовый анализ: Учеб. пособие — М.: ЮНИТИ — ДАНА, 2001. — 479 с.

13. Славюк Р. А. Финанси підприємств: Навч. посібник. — Київ: ЦУЛ, 2002. — 460 с.

14. Юров В. Ф. Прибыль в рыночной экономике: вопросы теории и практики — М.: ЭКМОС, 2002. — 128 с.

15. Уолиш, Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства: Пер. з англ. — К. Всеувито; Наукова думка, 2001. — 367 с. (Сер. «Усе про менеджмент»).

УДК 657.1

Городянська Л. В.,
аспірантка кафедри обліку
підприємницької діяльності КНЕУ

ТЕХНОЛОГІЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО МЕТОДУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ТА ПРИЙНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

В статье предложена технология процесса подготовки и принятия обоснованных управленческих решений с использованием обобщающей методики учета амортизации. Предложенные методика и технология способствуют автоматизации процедур проведения расчетов показателей амортизации на предприятии.

In article is offered the technology of process of preparation and acceptance motivated management decisions with use generalising strategies of account of amortization. Offered strategy and technology promote the automations of procedures of undertaking the calculations of factors to amortizations on enterprise.

Економічна і політична ситуація, що склалася нині в Україні, не дозволяє покладати особливих сподівань на значний приплив іноземних інвестицій в найближчій перспективі.

О. М. Свінцицька [1, С. 3] вважає, що нові підходи до планування господарської діяльності підприємств як основної функції управління підприємствами забезпечують організацію засобів, сприяють створенню плану діяльності як на перспективний, так і на поточний періоди та дають основу для прийняття управлінських рішень.

В умовах зростаючої конкуренції нові ідеї, технології і управлінські рішення допомагають підприємствам уникнути кризових ситуацій, орієнтують їх на прискорення інноваційних процесів і гарантують у подальшому фінансову стабільність. Тому задача поступового вивчення кон'юнктури ринку, обраного сегмента інвестування і, нарешті, потенціалу самого підприємства, шляхом поточного спостереження, аналізу і виявлення тенденцій розвитку ринку, важлива для прогнозування та вибору основних напрямків стратегій інвестиційної діяльності.

Таким чином, для забезпечення сталої динаміки розвитку економіки України, технологічного прогресу необхідно покладатися, в першу чергу, на власні джерела інвестиційних ресурсів — амортизацію, прибуток, заощадження населення.

Амортизація досить важлива економічна категорія, яка потребує застосування наукового підходу та обґрунтування процесу вибору оптимального методу нарахування амортизації. На сучасному етапі немає проблем у придбанні тих чи інших основних засобів чи нематеріальних активів, головне — це наявність у підприємства грошей. Отже, при виборі найкращої альтернативи серед методів нарахування економічної амортизації керівнику доцільно враховувати вплив амортизації на основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства, тобто прибуток та грошовий потік підприємства.

З точки зору ефективності використання амортизації, на думку Р. Л. Самойленко [2, С. 136], доцільним є централізація суб'єктами господарювання на добровільній основі тимчасово вільних коштів. Автор вважає, що посилення механізму контролю за використанням амортизаційного фонду та інвестиційних кредитів дозволить українській економіці відразу стати привабливою для іноземних капіталовкладень. Автор пропонує підприємствам розміщувати амортизаційний фонд у об'єднаному фонді (ОАФ) по напрямкам, тобто територіальний, галузевий чи змішаний. Таке об'єднання підприємств і підприємців, на думку автора, буде мати позитивне значення.

П. Сук [3, С. 10] вважає, що більш логічно амортизаційний фонд обліковувати у системі рахунків, а не поза балансом.

Автори (О. Хотомлянський, В. Колосок) [4, С. 40] вважають, що за умов резервування амортизаційних відрахувань в амортизаційному фонді підприємство одержить додатковий доход від розміщення засобів фонду на депозитних рахунках банків.

М. Чумаченко у праці [5, С. 4] вважає помилковою пропозицію, що «всі амортизаційні відрахування для створення фонду треба депонувати».

Дослідження показало, що пропозиція авторів акумулювати гроші у об'єднаному фонді чи на банківському рахунку призведе до порушення норм і вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і в результаті цього уповільненню процесу інтеграції, а також «заморозить» кошти підприємства.

Процес управління передбачає своєчасне отримання керівником достовірної інформації, необхідної для прийняття оптимальних рішень, тобто таких, що забезпечують найкращі результати на будь-

якому проміжку часу та за будь-якими обраними критеріями оцінки методу амортизації. Формування та надання такої економічної інформації є головним завданням фінансового обліку, результати якого застосовують як внутрішні, так і зовнішні користувачі.

На думку авторів [6, С. 4] управлінська діяльність — це один із найважливіших факторів функціонування й розвитку підприємств в умовах ринкових відносин.

Огляд економічної літератури [7—11] і пропозицій науковців щодо удосконалення існуючої системи нарахування амортизації основних засобів та нематеріальних активів виявив, що досі немає і не пропонувалися комплексні економічні чи методичні рекомендації для підприємств з точки зору прийняття управлінських рішень стосовно використання амортизаційних нарахувань.

Метою статті є намагання розробити технологію процесу підготовки та прийняття обґрунтованих управлінських рішень з використанням запропонованої автором узагальнюючої методики обчислення амортизації [12]. Запропоновані методика і технологія сприяють автоматизації процедур проведення розрахунків показників амортизації на підприємстві.

Джерелом вихідних даних для оперативного прийняття господарських управлінських рішень є бюджетування. Необхідною передумовою успішного бюджетування на підприємстві є ефективно діюча система обліку, звітності та збору інформації. Для складання бюджетів кожному відповідальному підрозділу чи працівникові доводяться спеціальні табличні форми, в яких за окремими періодами і позиціями зазначається характер показників чи іншої інформації, яку слід представити. Заповнені форми направляються у відділ контролю, який їх обробляє та систематизує. При цьому одна група показників служить базовою інформацією для прогнозних розрахунків, а інші — безпосередньо фіксуються в бюджетах. Зміст окремих форм та їх вигляд визначаються службами контролю залежно від їх інформаційних потреб і структури носіїв інформації на кожному конкретному підприємстві. При складанні бюджетів рекомендується застосовувати форми, які за своїм змістом і структурою наближені до документів фінансової та податкової звітності, що значно полегшить роботу в межах бюджетного контролю.

З метою підвищення оперативності прийняття управлінських рішень, економії робочого часу та отримання достовірної інформації необхідно використовувати на підприємстві сучасні комп'ютерні технології та впроваджувати інформаційні системи нового покоління. Це дозволить швидко здійснювати велику роботу по первинному обліку, плануванню, аналізу, оцінці та контролю гос-

подарської діяльності підприємства та отримувати актуальну інформацію у будь-який проміжок часу.

Для цього доцільно використовувати стандартні прикладні програми. Цих програмних засобів багато, однак деякі з них не дозволяють одночасно виконувати значну кількість об'ємних розрахунків та побудувати на підставі них комплексні графіки, інші складні у використанні, тому потребують додаткових витрат на створення програми і навчання персоналу. Найбільш придатною для цього є прикладна програма Excel пакету Microsoft Office, яка проста і зручна у використанні, знайома всім бухгалтерам та пристосована для реалізації можливостей узагальнюючої методики.

Отже, технологія застосування запропонованої узагальнюючої методики [12] для досягнення зазначеної мети передбачає поєднання інструментів методики з можливостями комп'ютерної технології Excel.

С. Ф. Голов [13, С. 212] вважає, що прийняття рішення — це «цілеспрямований вибір з кількох альтернативних варіантів такої дії, що забезпечує досягнення обраної мети або розв'язання певної проблеми». На думку автора процес підготовки і прийняття рішення містить 5 етапів.

Л. В. Лазоренко [14, С. 61] пропонує в технологію загального процесу розробки управлінського рішення включити 8 етапів. А в умовах ризику і невизначеності через відсутність повної інформації таку технологію, на думку автора, необхідно скоротити до 4 етапів.

Дослідження показало, що стосовно застосування узагальнюючої методики амортизації доцільно запропонувати технологію, яка складається з 4 загальних етапів:

1. Розробка відповідних рішень:
 - створення алгоритму розрахунків показників амортизації за узагальнюючою методикою;
 - програмування інструментів методики засобами Excel.
2. Визначення можливих варіантів дії:
 - введення даних по ОЗ;
 - проведення розрахунків за усіма методами економічної і податкової амортизації.
3. Збирання даних про альтернативи:
 - побудова графіків (діаграм);
 - формування та друкування комплексного звіту.
4. Оцінка варіантів рішення на підставі аналізу та вибір оптимального рішення:
 - аналіз матеріалів комплексного звіту;
 - прийняття господарського управлінського рішення.

Процедура реалізації технології наведена на рис. 1.

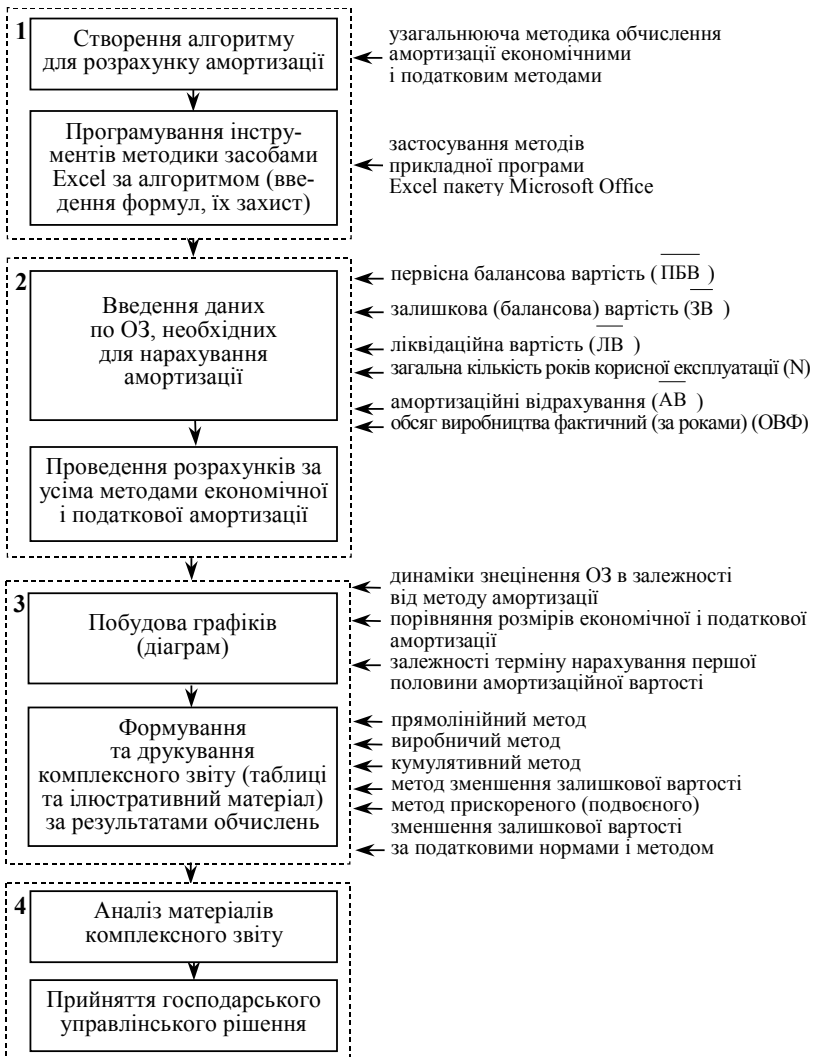

Рис. 1. Процедура реалізації технології застосування узагальнюючої методики нарахування амортизації основних засобів

Згідно із наведеною процедурою ключовими моментами технології є: створення алгоритму програми, формування та друкування звіту за результатами обчислень, аналіз матеріалів звіту та прийняття господарського управлінського рішення.

Таким чином, технологія застосування узагальнюючої методики являє собою комплексний підхід до організації процесу обліку, аналізу й управління розміром нарахованої амортизації основних засобів за рахунок раціонального вибору методу амортизації. Вона дозволить оперативно отримувати усі необхідні дані за певний період та істотно підвищити рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Такий підхід допоможе керівникам підприємств професійно та оперативно приймати управлінські рішення стосовно використання методів амортизації у будь-який проміжок часу з врахуванням обраної стратегії підприємства, що сприятиме підвищенню конкурентності підприємства на ринку.

Також це дозволить, у разі необхідності, швидко переглянути та змінити напрямок діяльності підприємства, наприклад, у разі зміни стратегії його діяльності, коли підприємству необхідно мати у своєму розпорядженні у цей період додаткові грошові ресурси для здійснення відповідної стратегії.

Проведене дослідження дозволило зробити висновок, що одна з причин теперішнього важкого фінансового стану багатьох підприємств полягає у слабкому економічному обґрунтуванні рішень, які приймаються майже при повній відсутності оцінки використання амортизаційних нарахувань та аналізу ступеня їхнього впливу на рівень інвестиційної привабливості підприємств. Отже, ефективне використання суб'єктами господарювання внутрішнього джерела інвестицій у вигляді амортизаційних нарахувань за допомогою технології застосування узагальнюючої методики обчислення амортизації економічними і податковим методами та програми Excel допоможе їм в розв'язанні конкретних проблем при прийнятті зв'язаних управлінських рішень.

Література:

1. *Свінцицька О. М.* Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. — К.: Видавництво Європейського університету, 2004. — 232 с.
2. *Самойленко Р. Л.* Питання ефективного використання амортизації суб'єктами господарювання // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 17 / Наук. ред. І. К. Бондар — К., 2002. — С. 136—138.
3. *Сук П.* Облік амортизаційного фонду // Бухгалтерія в сільському господарстві. — 2004. — № 8. — С. 8—10.
4. *Хотомлянський О., Колосок В.* Амортизаційний фонд як джерело відтворення основних засобів // Економіка України. — 2004. — № 3. — С. 38—42.
5. *Чумаченко М.* Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства // Бухгалтерський облік і аудит. — 2004. — № 11. — С. 3—7.

6. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навчальний посібник / Под ред. Ф. Ф. Бутинця, М. М. Шигун. — Житомир: ЖДТУ, 2004. — 352 с.
7. Тарасова І. Пропозиції щодо вдосконалення класифікації нематеріальних активів у плані рахунків та П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» // Бухгалтерський облік і аудит. — 2004. — №4. — С. 38—41.
8. Козик В. В., Федоровський В. А. Вплив амортизації на формування інвестиційної привабливості проектів // Фінанси. — 2002. — № 8. — С. 107—116.
9. Питуляк Н. М. Ефективність використання нематеріальних активів // Фінанси України. — 2001. — № 11. — С. 41—45.
10. Борщ Н., Федорченко Н. Амортизація: податковий та бухгалтерський облік — 3 — те вид. переробл. і доповн. — Х.: Видавничий будинок «Фактор», 2003. — 128 с.
11. Левченко Л. В. Оцінка сучасних підходів щодо визначення амортизаційних нарахувань в Україні // Матеріали ІХ Всеукраїнської науково — практичної конференції «Менеджмент та маркетинг: досягнення і перспективи» (13 березня 2002 р.) / Ред. В. Г. Герасимчук. — К.: ІВЦ Політехніка. — 2002. — С. 146.
12. Городяньська Л. В. Узагальнююча методика обчислення амортизації економічними і податковим методами // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Випуск 10. — Черкаси: ЧДТУ. — 2004. — С. 82—90.
13. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. — 2 — ге вид. — К.: Лібра, 2004. — 704 с.
14. Лазоренко Л. В. Особливості технології розробки та прийняття управлінських рішень в різних умовах виробництва // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 17 / Наук. ред. І. К. Бондар. — К., 2002. — С. 60—62.

УДК 657.1

С. В. Гушко,
канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і аудиту,
Криворізький економічний інститут
КНЕУ

ОБЛІКОВИЙ ТА АУДИТОРСЬКИЙ АСПЕКТИ В КОРПОРАТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНО — АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМАХ

В статье рассмотрены основные особенности построения корпоративных информационно — аналитических систем как отдельного направления науки об управлении, и являющегося причиной развития целой отрасли высоких технологий.

In the article the basic peculiarities of construction of corporate information — analytical systems as separate trend of the science about management, which is the cause of the development of the whole branch of high technologies are considered.

Величезне значення для забезпечення ефективної діяльності підприємства грає наявність функціональної єдиної корпоратив-